

Έντυπο Καταγραφής Πληροφοριών και Συγκέντρωσης Εκπαιδευτικού Υλικού για τα Ανοικτά Μαθήματα

Έκδοση: 1.01, Απρίλιος 2014

ανοικτά μαθήματα
opencourses

Πράξη «Κεντρικό Μητρώο Ελληνικών Ανοικτών Μαθημάτων»

Σύνδεσμος: <http://ocw-project.gunet.gr>

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα

1. Πληροφορίες και εκπαιδευτικό υλικό Ακαδημαϊκού Μαθήματος.....	3
1.1 Πληροφορίες μαθήματος.....	3
1.2 Πληροφορίες για τις θεματικές ενότητες ή ενότητες διαλέξεων	8
1.3 Άλλες πληροφορίες μαθήματος.....	9

1. Πληροφορίες και εκπαιδευτικό υλικό Ακαδημαϊκού Μαθήματος

1.1 Πληροφορίες μαθήματος

Όνομα διδάσκοντος/διδασκόντων (Instructor /s)

Μαρία Παρταλίδου, Όλγα Ιακωβίδου

Maria Partalidou, Olga Iakovidou

Τίτλος Μαθήματος (Course title) όπως αναφέρεται στο πρόγραμμα σπουδών (ΠΣ)

Κοινωνία και Τρόφιμα

Society and Food

Δικτυακός τόπος μαθήματος

<http://rural-lab.agro.auth.gr/>

Κωδικός Μαθήματος (Course Code) όπως αναφέρεται στο ΠΣ

AON716

Επίπεδο μαθήματος/Κύκλος σπουδών (Course level/cycle)

Μεταπτυχιακό (Graduate)/Δεύτερος κύκλος σπουδών (Second cycle)

Έτος σπουδών (Year of Study)

Έτος: 1 | 2 | 3

Εξάμηνο (Semester)

Εξάμηνο: 2 | 4 | 6

Τύπος μαθήματος (Type of course)

Επιλογής (optional)

Διδακτικές ώρες στο εξάμηνο: 39

Γλώσσα διδασκαλίας (Course language)

Ελληνική

Ομάδα στόχος (Target Group)

Οι φοιτητές/απόφοιτοι της Γεωπονικής Σχολής.

Πιστωτικές μονάδες (ECTS)

Αριθμός μονάδων: 10

Περιγραφή μαθήματος (Course Overview / Description / Synopsis)

Το μάθημα «Κοινωνία και Τρόφιμα» έχει ως στόχο να παρουσιάσει τη σημασία του τροφίμου στην σημερινή κοινωνία και στο σημερινό αγροδιατροφικό σύστημα. Χρησιμοποιώντας κοινωνιολογικές θεωρίες και εμπειρικά παραδείγματα γίνεται προσπάθεια να απαντηθεί το κυρίαρχο ερώτημα πως διαμορφώνεται το μέλλον της ανθρωπότητας αναφορικά με το μέλλον των τροφίμων. Περιγράφεται η κατάσταση της διατροφής και του αγροδιατροφικού συστήματος σήμερα σε παγκόσμιο επίπεδο αλλά και νέες μέθοδοι επανάκτησης της σχέσης της κοινωνίας με τα τρόφιμα. Ειδικότερα το μάθημα προσεγγίζει με κριτική ματιά νέους τρόπους πρόσβασης στα τρόφιμα και επαναθεώρησης της σχέσης της πόλης με τα τρόφιμα και τη γεωργία. Ειδική βαρύτητα δίνεται στα τοπικά τρόφιμα που βρίσκονται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος τόσο στον καθημερινό λόγο όσο και στον επιστημονικό λόγο και στις δημόσιες πολιτικές.

The current course aims to analyze the significance of food in modern society and agro-food system in general. Using sociological theories, along with empirical examples, the course seeks to provide an answer to the following critical question: "How is the future of humanity shaped in terms of the future of food?" In addition, the course describes the current state of alimentation as well as of the agrofood system, while it discusses new methods of rebuilding the relationship between the society and the food system. In particular, the course critically approaches new ways of food provisioning, reconsidering simultaneously the relationship between the city and agriculture/food. Particular emphasis is placed on local food, which constitutes the focus of interest of everyday conversation and public policy formulation.

Περιεχόμενα μαθήματος (Course Contents)

- **Κοινωνιολογία του τροφίμου:** εισαγωγή σε κοινωνιολογικές θεωρίες που χρησιμοποιούνται για τα τρόφιμα αλλά και ιστορική εξέλιξη των κοινωνιών με βάση τους τρόπους εξασφάλισης της τροφής τους
- **Διατροφικά πρότυπα και κοινωνικές ομάδες:** Ορισμός της υγείας, Μεσογειακή Διατροφή, κουζίνες των λαών, διατροφικές συνήθειες των μεταναστών, κοινωνικές τάξεις και πρόσβαση στα τρόφιμα
- **Εντοπιότητα και ιδιοτυπία τροφίμων:** αναφορά στα τοπικά τρόφιμα και στα τρόφιμα ποιότητας και γεωγραφικής ένδειξης στο πλαίσιο των νέων κοινωνικών προσδοκιών και κοινωνικών κατασκευών. Συμβολικές αξίες του τροφίμου.
- **Τροφομία και Τοπικά συστήματα τροφίμων:** η παγκόσμια ανησυχία για τη σημερινή κατάσταση του αγροτο-διατροφικού συστήματος έχει προκαλέσει την εμφάνιση κινημάτων και εναλλακτικών συστημάτων παραγωγής και διάθεσης τροφίμων, τα οποία εκτιμάται ότι μπορούν να συμβάλλουν αφενός στην επισιτιστική ασφάλεια και αφετέρου στη μείωση της κοινωνικής,

οικονομικής και γεωγραφικής απόστασης μεταξύ παραγωγών και καταναλωτών όπως για παράδειγμα το κίνημα των «food miles»- Τροφομίλια. Αναλύονται τα οφέλη των τοπικών συστημάτων παραγωγής

- **Σπατάλη τροφίμων:** στις σύγχρονες κοινωνίες του Δυτικού Κόσμου περισσότερο από το ένα τρίτο της γεωργικής παραγωγής απορρίπτεται και πετιέται ήδη από το στάδιο της συγκομιδής. Η σπατάλη τροφίμων (food wastage) χωρίζεται σε δύο κατηγορίες, την απώλεια τροφίμων (food loss) και το πεταμένο φαγητό (food waste). Οι συνέπειες είναι τεράστιες στην κοινωνία, στην οικονομία και το περιβάλλον.
- **Επισιτιστική κυριαρχία και Κινήματα τροφίμων:** Δεν μπορούμε να έχουμε ασφάλεια τροφίμων χωρίς επισιτιστική κυριαρχία δηλαδή χωρίς να εξασφαλίσουμε το δικαίωμα των ανθρώπων να καθορίζουν το φαγητό, τη γεωργία, την κτηνοτροφία, την αλιεία σε αντίθεση από τη σημερινή εξάρτηση στις παγκόσμιες δυνάμεις της αγοράς.
- **Αστική Γεωργία και κοινωνική ένταξη:** αν και σχήμα οξύμωρο η αστική γεωργία κερδίζει σήμερα έδαφος σε πολλές περιοχές του πλανήτη είτε ως γεωργία επιβίωσης και κοινωνικής ενσωμάτωσης σε περιόδους κρίσης είτε ως γεωργία του ελεύθερου χρόνου και της αναψυχής στις σύγχρονες μεγαλουπόλεις. Περιγράφονται τα κίνητρα των αστών που αποφασίζουν να ασχοληθούν με την αστική γεωργία αλλά και οι βιωματικές τους εμπειρίες.

Μαθησιακοί στόχοι μαθήματος (Course Objectives/Goals)

Αντικειμενικός στόχος του μαθήματος είναι να είναι σε θέση ο/η φοιτητής / φοιτήτρια να γνωρίζει και να κατανοεί τις δυναμικές και την πολυπλοκότητα των ζητημάτων που αφορούν στην πρόσβαση στα τρόφιμα (ειδικά των αστών). Να μπορεί να αναγνωρίζει την επιρροή κοινωνικών, πολιτικών, πολιτισμικών παραγόντων στη σχέση των ανθρώπων με τα τρόφιμα.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος θα πρέπει να είναι σε θέση να απαντά σε ερωτήματα όπως:

- πώς έχουμε πρόσβαση στα τρόφιμα,
- πώς μοιραζόμαστε τα τρόφιμα
- πως αποδίδουμε νοήματα
- πόσο συνδεδεμένοι είμαστε ή όχι με τους τοπικούς παραγωγούς κ.α.

Λέξεις κλειδιά (Keywords)

Κοινωνιολογία, Δίαιτα, Μετανάστες, ΠΟΠ, ποιότητα, τροφομίλια, επισιτιστική κυριαρχία, ασφάλεια τροφίμων, κινήματα, αστικοί λαχανόκηποι, κοινωνική ενσωμάτωση.

Food sociology. Dietary patterns and social groups. Local food and specificities of origin. Food miles and Local food systems. Food waste. Food Sovereignty and food movements. Urban agriculture and social inclusion.

Προτεινόμενη φωτογραφία για το μάθημα

Ομάδα ανάπτυξης περιεχομένου (Content Development)

Μαρία Αλεμπάκη

Maria Alebaki

Τύποι εκπαιδευτικού υλικού (course format)

Διαφάνειες

Προτεινόμενα συγγράμματα

- Ανθοπούλου, Θ. Επιμ. (2013). Συλλογικός τόμος: Περί εντοπιότητας και ιδιοτυπίας των τροφίμων. Μια εδαφική προσέγγιση της ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών, Παπαζήσης, Αθήνα.
- Fonte, M. and Papadopoulos, A.G. (eds) (2010) Naming Food after places. Food Relocalisation and Knowledge Dynamics in rural Development. Perspectives on Rural Policy and Planning. Ashgate.

Προαπαιτούμενα (Expected prior knowledge/prerequisites and preparation)

Κανένα

Επιπλέον συνιστώμενη βιβλιογραφία και υλικό προς μελέτη / (Literature and study materials / reading list)

- Delisle, H., Vioque, J. and Gil, G. (2009). Dietary patterns and quality in West-African immigrants in Madrid. *Nutrition Journal*, 8:3
<http://www.biomedcentral.com/content/pdf/1475-2891-8-3.pdf>
- Hughes, M. και Kroehler, J.C. (2007) Κοινωνιολογία. Οι Βασικές έννοιες. Εισαγωγή και Επιστ. Επιμ. Ιωσηφίδης Θ. Εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ, Αθήνα.
- Κοβάνη, Ε. (2013). Διατροφικά κάτοπτρα. Σε αναζήτηση της ποιότητας, Στον συλλογικό τόμο: Περί εντοπιότητας και ιδιοτυπίας των τροφίμων. Μια εδαφική προσέγγιση της ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών, επιμ. Θ. Ανθοπούλου, Παπαζήσης, Αθήνα.
- Μύσνικ, Ζ. (2010). Τροφές και Ποίηση. Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, 132-133, Β΄ - Γ΄, σελ. 197-210.
- Μαζουαγιέ, Μ. και Ρουντάρ, Λ. (2005). Ιστορία των γεωργιών του κόσμου. Από τη νεολιθική εποχή στη σύγχρονη κρίση. Μετάφ. Ροδοπούλου, Β., ΕΞΑΝΤΑΣ, Αθήνα.
- Montanari, M. (1997). Πείνα και αφθονία στην Ευρώπη. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ, Αθήνα.

1.2 Πληροφορίες για τις θεματικές ενότητες ή ενότητες διαλέξεων

Αριθμός Θεματικών Ενοτήτων

5 (πέντε)

Τίτλοι Θεματικών Ενοτήτων

Ενότητα 1^η: Το μέλλον των ΤΡΟΦΙΜΩΝ είναι το μέλλον της ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑΣ

Ενότητα 2^η: Κοινωνιολογία του τροφίμου

Ενότητα 3^η: Διατροφικά πρότυπα και κοινωνικές ομάδες

Ενότητα 4^η: Τροφομίλια (Food miles) και Εντοπιότητα- Ιδιοτυπία Τροφίμων

Ενότητα 5^η: Αστική Γεωργία (Urban Garden Allotments)

Αναλυτική περιγραφή ενοτήτων

Ενότητα 1^η: Προκλήσεις για την παγκόσμια Ζήτηση και Προσφορά τροφίμων ως το 2050, Παγκόσμιος πληθυσμός - Τάσεις και Προσεγγίσεις Πληθυσμιακής Αύξησης, Περιγραφή Θεματικών Ενοτήτων του Μαθήματος.

Ενότητα 2^η: Ανάλυση του Αγροδιατροφικού Συστήματος και της αγροδιατροφικής αλυσίδας, εισαγωγή στην Κοινωνιολογία του τροφίμου, ανάλυση των κυριότερων Κοινωνιολογικών Θεωριών γύρω από το τρόφιμο.

Ενότητα 3^η: Αιτίες της αλλαγής των διατροφικών προτύπων, Μεσογειακή κουζίνα, σύνδεση κουζίνας με την κοινωνική τάξη και τη μετανάστευση.

Ενότητα 4^η: Αρχαία Τροφομίλια, παρουσίαση του κινήματος 'Τροφομίλια', ορισμός και οφέλη του «τοπικού» προϊόντος και τοπικού συστήματος παραγωγής, Τοπικά – Ιδιότυπα- Παραδοσιακά προϊόντα.

Ενότητα 5^η: Ορισμός- Πολυλειτουργικότητα - Ιστορική αναδρομή της Αστικής Γεωργίας, «Κήποι της Ανακούφισης», «Κήποι της Νίκης», Κοινοτικοί Λαχανόκηποι, Ανάπτυξη της Αστικής Γεωργίας στην Ελλάδα.

Λέξεις – κλειδιά ανά ενότητα

Ενότητα 1^η: Προκλήσεις για την παγκόσμια Ζήτηση και Προσφορά τροφίμων ως το 2050, Παγκόσμιος πληθυσμός - Τάσεις και Προσεγγίσεις Πληθυσμιακής Αύξησης, Περιγραφή Θεματικών Ενοτήτων του Μαθήματος.

Ενότητα 2^η: Αγροδιατροφικό Σύστημα, Αγροδιατροφική αλυσίδα, Κοινωνιολογία του

τροφίμου.

Ενότητα 3^η: Διατροφικά πρότυπα, Μεσογειακή κουζίνα, Κοινωνική τάξη, Μετανάστευση.

Ενότητα 4^η: Αρχαία Τροφομίλια, Κίνημα Τροφομίλια, Τοπικό– Ιδιότυπο- Παραδοσιακό προϊόν.

Ενότητα 5^η: Πολυλειτουργικότητα, Αστική Γεωργία, Κοινοτικοί Λαχανόκηποι, Ελλάδα.

1.3 Άλλες πληροφορίες μαθήματος

Άδεια χρήσης Creative Commons (CC): [Creative Commons Αναφορά Δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα \(BY-NC-ND\) Διεθνής, Έκδοση 4.0](#)